

דברים רעים וענייני אבלות

פסחים (ג: – 7.)

המשך הגמרא (ג: - ד.), "רב כהנא ... לחוף ימים ישכון"
קצת רקע צענייני אצילות – רמב"ם הל' אבל (פרק א' הל' א' – ב', פרק ה' הל' א', פרק ז' הל' א'
– ב')

א בירור נוסח דברי רב

תוס' (ד"ה אבא)

ועי' בשאר ראשונים הכל – תוס' הרשב"א (ד"ה אבא) וחידושי הר"ן (ד"ה איבו), וכן ע"ע תוס' הרא"ש (ד"ה ה"ג)

ב ביאור ענין "מוציא דבה"

מאירי (סוף ג: ד"ה ראוי לאדם)

שלחן ערוך יורה דעה (סי' ת"ב סעיף י"ב)

הגהות מיימוניות "קושטא" להל' אבל (פרק ו הל' ד'), "ומי שמת ... ונשואין וכל שמחה"

וזהסדר הענין, עי' –

משנה סוף מס' ערלה (פרק ג' משנה ט'), עד " ... יראנו לוקט"

גמרא קידושין (ריש לט.), "אמר ליה לוי לשמואל ... להדדי"; "אמר רב אסי ... ערלה בח"ל
... ודאה אסור"

– ועי' שם ברש"י (ד"ה כך נאמרה)

ר"ן קידושין שם (טו: בדפי הרי"ף, ריש ד"ה גרסי'), עד " ... תלוי למה"

[ודאי ניתן להמשיך טפי בדברי הר"ן, עד ד"ה לוקין ("עד ולא עד בכלל") – וזהו הענין הראשון שבספר שב שמעתא!]

בעקבי הצאן (ריש סי' י"ב)

קובץ הערות (סי' נ"ח אות א')

ג ביאור "אסור בנעילת הסנדל"

[רבינו דוד (ד"ה ש"מ אבל), וע"ע בחידושי הר"ן (ד"ה ש"מ אבל)

שלחן ערוך יורה דעה (סי' ת"ב סעיף ב')]

רמב"ם הל' אבל

פרק א

א מצות עשה להתאבל על הקרובים, שנאמר "ואכלתי חטאת היום, הייטב בעיני ה'" (ויקרא י"ט). ואין אבלות מן התורה אלא ביום ראשון בלבד, שהוא יום המיתה ויום הקבורה. אבל שאר השבעה אינן דין תורה, אף על פי שנאמר בתורה "ויעש לאביו אבל, שבעת ימים" (בראשית נ"י): נתנה תורה, ונתחדשה הלכה; ומשה רבנו תקן להם לישראל שבעת ימי אבלות, ושבעת ימי המשחה.

ב מאימתי יתחייב אדם באבל, משיסתם הגולל. אבל כל זמן שלא נקבר המת, אינו אסור בדבר מן הדברים שהאבל אסור בהן; ומפני טעם זה, רחץ דויד המלך וסד כשמת הילד, קדם שיקבר.

פרק ה

א אלו דברים שהאבל אסור בהן ביום הראשון מן התורה, ובשאר שבעת ימי האבל מדבריהם--אסור לספור, ולכבס, ולרחץ, ולסוד, ולשמש מטתו, ולנעל את הסנדל, ולעשות מלאכה, ולקרות בדברי תורה, ולזקף את המטה, ולפרע את ראשו, ולשאל שלום: הכל אחד עשר דבר.

פרק ז

א מי שבאה לו שמועה שמת לו קרוב--אם בתוך שלושים יום הגיעה השמועה, אפלו ביום שלושים עצמו--הרי זו שמועה קרובה; וחייב לנהג שבעת ימי אבלות מיום שהגיעה השמועה, וקורע, ומונה שלושים יום לאסור התספורת, עם שאר הדברים. כללו שלדבר--יום שמועתו הקרובה, ביום הקבורה. אבל אם הגיעה לו השמועה אחר שלושים--הרי זו שמועה רחוקה, ואינה נוהגת אלא יום אחד בלבד; ואינו קורע. וכאלו יום השמועה הוא יום שביעי ויום שלושים, ומקצת היום ככלו.

ב פיצד מקצת היום ככלו: פיון שנהג אבלות שעה אחת--כאלו נהג כל היום כלו, ומתיר לנעל ולרחץ ולסוד ולגלח בשאר היום; וכן הוא מתיר בכל הדברים.

בית הבחירה למאירי מסכת פסחים (ג):

ראוי לאדם גם כן להזהר שלא יהא מזומן לבשורה של פורענות כגון מיתת אדם גדול וכיוצא בזה ואם שואלין אותו בכך רשאי לגמגם בדברים עד שיבינו הענין מתוך דבריו ולא שיאמרו הוא להדיא. ומה שנתגלגל כאן בענין אבל שאסור בנעילת הסנדל ובשמועה רחוקה שאינה נוהגת אלא יום אחד ובמקצת היום שהוא ככולו – כבר ביארנוה במסכת מועד קטן:

משנה סוף מס' ערלה (פרק ג' משנה ט')

ספק ערלה – בארץ ישראל אסור. ובסוריא מתיר. ובחוצה לארץ יורד ולוקח, ובלבד שלא יראנו לוקט. ...